

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 21.08.2014 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk**

II.517.1418.2014.MK

**Pan
gen. Jacek Włodarski
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej
Warszawa**

szanowny Panie Dyrektorze

W skargach kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich ujawnił się w ostatnim czasie problem związany z postępowaniem administracji jednostek penitencjarnych z korespondencją otrzymywaną przez osoby przebywające w zakładach karnych i aresztach śledczych od obrońców i pełnomocników.

Rozwój nowoczesnych technologii powoduje, że coraz częściej osadzeni otrzymują od różnych podmiotów informacje na nośnikach elektronicznych (pendrive, płyta CD). Taki tryb zapoznawania się przez osadzonych z materiałami z postępowania przygotowawczego stosują niektóre sądy, w takiej postaci wpływa korespondencja do osadzonych, zarówno od bliskich, jak też obrońców i pełnomocników.

Ustalenia poczynione przez Rzecznika w toku badania kierowanych do niego skarg wskazują, że administracja więzienna nie wypracowała jeszcze właściwych, gwarantujących poszanowanie praw osadzonych, a jednocześnie zapewniających respektowanie porządku i bezpieczeństwa w jednostce penitencjarnej, zasad postępowania z korespondencją otrzymywaną w tej formie od obrońców lub pełnomocników będących adwokatami lub radcami prawnymi.

Osadzony ma prawo do utrzymywania kontaktów w postaci korespondencji. Prawo pocztowe za przesyłkę z korespondencją uznaje przesyłkę pocztową niebędącą drukiem, zawierającą informację utrwaloną na dowolnym nośniku, w tym utrwaloną pismem wypukłym (art. 3 pkt 25). Zgodnie z tą definicją informacja utrwalona na nośniku pamięci typu pendrive, czy płycie CD, jest korespondencją. W myśl art. 8a § 2 Kodeksu karnego wykonawczego korespondencja skazanego pozbawionego wolności z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym

adwokatem lub radcą prawnym nie podlega cenzurze, nadzorowi oraz zatrzymaniu i powinna być bezzwłocznie przekazywana do adresata. Do postępowania z tą korespondencją stosuje się przepisy art. 73 § 3 i 4 oraz art. 225 § 3 Kodeksu postępowania karnego. Te same zasady dotyczą korespondencji tymczasowo aresztowanego z tymi podmiotami.

Przesyłka z korespondencją od obrońcy lub pełnomocnika nie może zostać otwarta przez administrację jednostki, stąd nie ma ona możliwości uzyskania wiedzy, czy w przesyłce przekazywanej osadzonemu znajduje się korespondencja w tradycyjnej formie pisemnej, czy na nośniku pamięci. Również na osadzonym nie ciąży żaden obowiązek prawny powiadomienia administracji o otrzymaniu od obrońcy korespondencji w postaci nośnika elektronicznego.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że przepis art. 110a § 1 k.k.w. reguluje, jakie przedmioty skazany (tymczasowo aresztowany) może posiadać w celi. Zgodnie z tym przepisem skazany ma prawo posiadać w celi dokumenty związane z postępowaniem, którego jest uczestnikiem (dokumentem jest każdy przedmiot lub inny zapisany nośnik informacji, z którym jest związane określone prawo, albo który ze względu na zawartą w nim treść stanowi dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności mającej znaczenie prawne - art. 115 § 14 Kodeksu karnego), artykuły żywnościowe i wyroby tytoniowe, środki higieny osobistej, przedmioty osobistego użytku, zegarek, listy oraz fotografie członków rodziny i innych osób bliskich, przedmioty kultu religijnego, materiały piśmienne, notatki osobiste, książki, prasę i gry świetlicowe. Posiadanie w celi przedmiotów innych, niż wymienione w przepisie art. 110a § 1 k.k.w., uzależnione jest od zgody dyrektora zakładu karnego (aresztu śledczego), przy czym posiadanie tych przedmiotów nie może naruszać zasad porządku i bezpieczeństwa obowiązujących w zakładzie karnym (§2 i §4).

Jeżeli osadzony sam nie poinformuje Służby Więziennej, iż jest w posiadaniu nośnika pamięci, otrzymanego w korespondencji od obrońcy lub pełnomocnika, do ujawnienia tego faktu może dojść podczas przeprowadzania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej kontroli osobistej osadzonego lub kontroli celi mieszkalnej, w której jest umieszczony. Służba Więzienna staje wówczas przed problemem zweryfikowania, czy jest to przedmiot, który osadzony może legalnie posiadać w celi. **Wydaje się, że w takim przypadku, zgodnie z dyspozycją wyrażoną w przepisie art. 8a § 2 k.k.w., zastosowanie powinien znaleźć przepis art. 225 § 3 k.p.k. Przewiduje on, że jeżeli obrońca lub inna osoba, od której żąda się wydania rzeczy lub u której dokonuje się przeszukania, oświadczy, że wydane lub znalezione w toku przeszukania pisma lub inne dokumenty obejmują okoliczności związane z wykonywaniem funkcji obrońcy, organ dokonujący czynności pozostawia te dokumenty wymienionej osobie bez zapoznawania się z ich treścią lub wyglądem. Jeżeli jednak oświadczenie osoby niebędącej obrońcą budzi wątpliwości, organ dokonujący czynności przekazuje te dokumenty z zachowaniem rygorów określonych w § 1 sądowi, który**

po zapoznaniu się z dokumentami zwraca je w całości lub w części, z zachowaniem rygorów określonych w § 1, osobie, od której je zabrano, albo wydaje postanowienie o ich zatrzymaniu dla celów postępowania.

Z ustaleń poczynionych w toku badania skarg kierowanych do Rzecznika wynika jednak, że w przypadku znalezienia w celi nośnika pamięci - nawet, gdy osadzony oświadczył, iż stanowi on korespondencję od obrońcy lub pełnomocnika - był on traktowany jako przedmiot, na posiadanie którego osadzony nie miał zgody, i jako taki był przekazywany do depozytu. Osadzonemu za posiadanie przedmiotu niedozwolonego wymierzana była kara dyscyplinarna. Należy stwierdzić, że takie działanie, polegające na wymierzeniu kary dyscyplinarnej za posiadanie przez osadzonego nośnika pamięci zawierającego informację przekazaną przez obrońcę lub pełnomocnika, jest niezgodne z prawem, ponieważ nie dochodzi w tym przypadku do popełnienia przekroczenia dyscyplinarnego.

Z uzyskanych wyjaśnień wynika ponadto, że administracja jednostek penitencjarnych stosuje praktykę, w myśl której na przekazanie osadzonemu informacji w tej formie przez obrońcę lub pełnomocnika należy wcześniej uzyskać zgodę dyrektora jednostki. Przyjęcie takiej praktyki ułatwia administracji więziennej weryfikację legalności posiadania przez osadzonego nośnika pamięci w celi, jednakże dla obowiązku uzyskiwania takiej zgody trudno znaleźć oparcie w obowiązujących przepisach. Niewystąpienia przez osadzonego lub obrońcę czy pełnomocnika o taką zgodę nie można uznać za podstawę dla administracji do pozbawienia osadzonego prawa posiadania w celi korespondencji od obrońcy lub pełnomocnika.

Niewątpliwie przekazywanie osadzonym przez obrońców i pełnomocników korespondencji na nośnikach pamięci rodzi szereg problemów dla administracji więziennej. Tym bardziej konieczne wydaje się jak najszybsze wypracowanie jednolitych i zgodnych z prawem zasad postępowania z przedmiotową korespondencją.

Zwracam się zatem do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o rozważenie przedstawionych kwestii i powiadomienie Rzecznika Praw Obywatelskich o zajęтым stanowisku.

Z poważaniem

